د ملا امیر دیوان

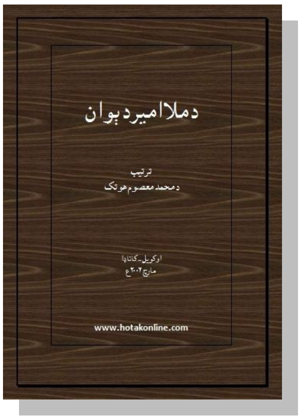

ترتیب

د محمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا
مارچ ۲۰۰۶ ع

www.hotakonline.com
Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان يې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۲۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلوورو سته يې راته ثرگنده سوه چي دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېخ له کتب خاني راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومورړي خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2].

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دېوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبي دتولوپتېيوغزلي پکښې سته . دپای پاڼي يې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوڅوپاڼي يې کنډودي . مادانسخه تر موندلوڅومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۲۵ ش کال ۹ ـ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمدبرېخ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاريې قیام الدین خان اونیکه يې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی . دحاجي دوست محمدبرېخ پېشه سوداګري وه اودځورلسمي هجري شمسي پېړۍپه دېرشموکلونوکي يې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه يې درلوده چي دپښتووپاړسي وعربي ژبو خطي نوادريې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانباد محمدحلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۲۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېخ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېخ زوی نوراحمدبرېخ هم دپښتو ژبي لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېخ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانبادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېخ سره مغالطه نه سي) .

[2] زه (هوتک) دنومورړي لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېخ په قلم داخونددرویزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانبادسلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته يې یادابنت کړي دي . دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملا امیر د څور لسمي هجري قمري پېړۍ په سر کي په کندهار کي یو له هغو شاعرانو څخه و ، چي مردف دېوان یې درلود او شعرونه یې د خلکو خولو ته لوېدلي وو . هسي خو په پښتنو شاعرانو کي مــورېد (امیر) او (امیرمحمد) په نامه ځوتنه پېژنو ، خو پیاوړي محقق پوهاند عبدالشکور رشاد د پښتانه شعراء په دریم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امیر په نامه یو شاعر معرفي کړی دئ ، چي زموږ تر بحث لاندي ملا امیر سره یې ځیني ګډ وجوهات سته . دی لیکي : " امیر په خټه پوپلزی و ، د کندهار د تلوکان[3] په کلي اوسېده دده د پښتو مردف دېوان شته او د پارسو او عربي د یوانو د لرلو په باب یې هم خبري کیږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تاکلای شو او عمر یې تر ۹۵ کالو پوري رسېدلی دی . له دېوانه څخه یې معلومېږي ، چي د ژوند وروستي کلونه یې په ګرش (هیلمند) کښې تېر کړي دي " .

ددغي لیکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبیات پښتو)) محترم مولف هم دده یادونه کړې ده . په پښتانه شعراء کي دامیر دکلام د (ی) ردیف څلور پښتو بیتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امیر) او (ملا امیر) به یو سړی وي . د (امیر) په باب خو لوی محقق پوهاند رشاد لیکي ، چي ظریفه او شوخه طبعه یې درلوده . د ملا امیر په دېوان کي ما د ظرافت او شوخۍ صریحه نمونه ونه موندله . خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملا امیر په

---

[3] تلوکان د کندهار د پنجوایي ولسوالۍ مربوط کلی دئ، چي د کندهار ښار لویدیځ لورته پروت دئ. شاوخوا یې دانګورو باغونه دي. د پښتو او فارسي ژبي شاعر او د تالیفاتو څښتن ساګزی ملا حسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان یې چاپ سوی دئ. زما (هوتک) سره یې یوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي د هرات د نائب الحکومه سعدالدین خان د زوی عبدالعلي خان (خان آغا ؟) په پرمایښت د ((محمد رحیم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم لیکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده . دغه غلطي زما په یو رتنۍ مقاله کي ، چي په (زیري) جریده کي خپره سوې ده ، بیا تکرار سوې ده . د مقالې تر چاپ وروسته ما او فاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ما وعده ورکړه ، چي دغه غلطي به یو وخت سموم . دادئ او س (اووه ویشتمه د مارچ ۲۰۰۲ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ويالي) يادونه[5](۱) بياهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شريک دي. د اوسنيو ماخذونو ، روايتو او دېوان څخه دا فيصله ګرانه ده ، چي ((امير)) او ((ملا امير)) به يوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امير)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان يې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپينېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم يې ((مخبر العشق جديدی)) پرايښی دئ . ديوان مردف اودپای له خوانيمګړی دئ. دوروستۍ پاڼي رکاب يې (ځمامقصود) ليکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بيت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سياهي ليکل سوې ده اودډېر بې سليقي او بېسواده کاتب کارمعلومېږي. څرنګه ، چي دېوان نيمګړی دئ ، دکاتب نوم اود ليکلو کال يې نسته . ددېوان پرڅنډو څوځايه ۱۳۲۷ او يوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دليکلوکال ياکلونه وي که يا؟ د دېوان ټولي غزلي اتياوو ته رسيږي اود(ی) رديف هغه څلوربيته ، چي د پښتانه شعراء په دريم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امير) او (ملاامير) يوشاعر وي ، نوښايي دغه بيتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضايع سوي دي. ددېوان پيل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جديدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښې دي چليږي ژبه ستا

---

[5] دنهرسراج دويالې يادونه زه پردې خبره دليل بولم ، چي ملاامیرپه هيلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په ((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لــــــــره لازم ثناګويي ده   په قرآن کښي بيان کړی پاک مولا

++++

له ديوان څخه يې مادده دژوند په باب زيات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ـ۱۳۳۷ هـ ق) يادونه يې ثوځايه کړې ده:

دسراج المله والدين ښــــــــه دبدبه ده
ملاامیردده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اويا:

ډېردي عـــــــــــــمردامیرحبیب الله وي
ترســـــايه لاندي ناست امتيان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پـــــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پـه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعـــــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ويالـه) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهيلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

دديوان د (ب) رديف ديوې غزلې مقطع داسې ده:

ديارلس صدی هـــــــم شپږويشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بيان کوي له هره باب

---

[6] ((دوعاګوی)) بايد دوې څپې ولوستل سي.
[7] حبيبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاريخي پېښليک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ. له دې تولو خبروڅخه څرګندېږي ، چې دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده. په دغه وخت کې دی سپین ږیری دئ څکه وایي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاریې دده پرعلم او پوهې باندې شاهدي ورکوي. دتصوف خوایې درنه ده. اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه یې معلومېږي ، چې ملاامیرپه سلوک کې دنقشبندیه طریقې پیرو دئ. دسلوک اوسیر پړاوونه داسې بیانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشتر و

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــوه یې په چشمه د شـــریعت
اســــــــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پـــــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــــره داحـــــــال د حقیقت
معرفت مې شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشكر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ. ٌ

+++++

+

دادهغي ليكني لنډيزو ، چي ماشل كاله وړاندي دكابل په زېري جريده كي خپره كړې وه[8](١). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره كړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (دٌ قٌ تررديفه) پخپل خط په يوه جلاكتاب كي پاكنويسه كړه اونوركارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زاموركراچي ته راورساوه اومابياله ځانه سره كاناډاته راووړ(١٩٩٢ع). سږكال مي دكاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وكوت اوكمپيوټري چاري مي يې بشپړي كړې اودخپلو هغو ليكنو په تاخچه كي به يې كښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پكښي پراته دي.

دنوي كتني په ترخ مي لازمه وبلل داخوټكي نورهم پرخپله پخوانۍ ليكنه باندي ورزيات كړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي لاروی دئ. دېوان يې له يوځوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

8 دنوموړي مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثرٌ كچكولٌ په لومړي ټوک ٣٢ مخ كي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ یې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب یې دشعري قابلیت د نه وړتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وايي ٌ پخته کار سالک ٌبه یې په بیان پوهېږي (د ٌ ن ٌ ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان ٌ بالغ ٌ ښکاري اود ٌ دستار ٌ تړلوتمه لري (د ٌ ع ٌ ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان ٌ ناقابل ٌ ایسي (د ٌ ف ٌ ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وايي چي په طریقت تربل هرمسلک د ٌملحدۍ ٌخطره ډېره ده(د ٌ هـ ٌ ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نويو سالکانوته ورښيي (د ٌ ن ٌ ردیف) .

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندويي نه کوي ، بلکي استعمال یې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي .

دملاامیرپه دېوان کي دیولړتاریخي پېښوپيادونه سوي ده چي مایې دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي یې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالې دکیندلوکار) . ددې پر ځنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهخونه کوي (د ٌو ٌ ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ(۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده .

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او ٌ نعمتونه ٌ د ٌنعمتون ٌپه شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۶ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

نن مشغول شه په الحمد و په ثنا
په دهان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هر بنده لره لازم ثناګويي ده
په قرآن کښي بيان کړي پاک مولا
صد درود و صد سلامه دي انعام وي
له ما خواره امتي پر خپل پېشوا
هم پر آل هم پر اصحابو دده باندي
هم پر واړه ګذشته وو انبيا
که ظاهر باطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) په پټ شې سرتپا[9]
که د(ز) نسبت دي وکړو خپل نفس ته
پر دغه تقصير همېش کوه ژړا
ښه محکمه پياله نوش د قناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لويه بلا
شفقت د فقيرو عظ و نصيحت دی
زياتي نه لري قدرت د ضرب پر چا
راشه و نيسه محکم د بار محکمه[10]
ځان ورګډ کړه په مجلس د اوليا
هر ګناه لره زنګونه پر زړګي دي
آئينه د زړه له زنګه کړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کړه
د توحيد پر لارتلای نه شي دوبين بيا

---

[9] سرتپا = سرترپا
[10] دانيم بيتی کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

گمراهـــــــان دزمـــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شـــــــه له هـــــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکـــــــــوثربیا
پــــــه کارنه لـــــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکـــــــړه نظربیا
په نظردکامــــــــــــــــلانومي منظورکړې
معتکف دي ددربارېــــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیداکــــــــړه په قدرت خپل
داهـــــــــــــــمه دي نبناني دپیغمبربیا
هیخ دحسن سیال (یې) نشته پـــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالـــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدایي ستالــــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شـــــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پـــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانـــــــــــــــه دزماني یم
ډېرمستان رندانـــــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــــالم کښي
نه پوهېږم پـــــــه خپل نفــــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپــــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکــــــــــــــړې پقدربیا
دهجران په اورمي مـــــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مـــــــــــفرح کړې په نظربیا

---

[11] تې=ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقــــه شه صدقــــه شه دل وجــــان زما
تــــــردیدن وتــــــردیدن دخپل جانان زما
یـــــودیدن وعاشقـــــانـــــولره بس ده
همېشه دوی ثناخـــــــوان دي دخوبان زما
منتــــــــظرورتــــــه ولاړدي بې اختیاره
که معــــــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــــانـــــــووته نه شي
دواړه کـــــــونه دي پرې ایښي پرجانان زما
شابس شابس دعـــــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شـــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــــریم ده هم رحیم ده هـــــم رحمان زما

***

چـــي طالب شـــــــوم دمطلـــــــــوب
په کـــــال سلب شـــــــوم مســـــــــلوب
هســـــــي رنځ رابانـــــدي راغـــــــــی
په مثـــــــال لـــــــکه ایـــــــوب
دعشـــــــــق دارنـــګ ســـــــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــــــق یعقـــــــوب
که معشــــــــــوق هرڅوجفـــــــاکـــړي

---

[12] ددې بیت څپې د غزلې دنوروبیتودڅپو پرپرتله زیاتې دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشق ته وي مرغوب
عاشقان چې همېش زارېږي
بېماران دي په مقلوب
له دې رنځه به روغ نه شي
بې دیداره د محبوب
د عشق هسې غالب کار ده
خوار عاشق کاندي مغلوب
پخته کار عاشق هغه ده
چې خپل عشق کاندي محجوب
که مخلوق تې عشق ظاهر شي
ښه یې نه بولي کتُب
ربه عشق مې پوشیده کړې
هم پر شرق هم پر غروب
له نقصانه عشق نګاه کړه
نفس حاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
ملا امیر غریب بیان کوي له عشقه
په مثال لکه مرغه اخلي حبوب[16]

***

له کامله پیاله نوش که په شتاب
پرهېزي شه له ګنا که اجتناب
خپل باطن کړه پاکیزه له هره خُبثه
ځان لایق کړه چې منظور شې دا حباب
بعضې خلک په ظاهر ډېر آراسته وي
په باطن کې خباثت وي بې حساب

[15] دانیم بیتی څلورخپې زیات دئ
[16] حبوب = داني . جمع یې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شـــريعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصــــاني پـــه آخـــرت وي
چې حاضر شي په ميدان د ســـــوال جواب
بختور ده چې ظاهـــر باطـــن (يې) د واړه[18]
بـــرابر د شريـــعت شـــوه د وهـــاب
راشـــه ټينګ پر شريـــعت شه که دانا يې
په شريـــعت به مفتوح شـــي د جنت بـاب
که څراغ د شريـــعت خـــدای په لاس درکړ
وبـــه نور ته يې عـــاجز ماه و آفتـــاب
هغـــه څـــوک چې ردوي حـــکم د شـرع
خـــلاص به نـه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــان له خپله خدايه مشغـــولا کـړه
د صديـــق د سينې بـــوی تـئ[19] د کباب
کامـــلان مې غوصـــان د عشـــق دبحـــردي
ځان جهـــان وځني هېر غـــرق په دريـــاب
پيروي د کامـــل وکړه که صـــادق يـــې
زمونږ په لاس ده د قـــرآن محکـــم تنـــاب
ديارلـــس صدي شپږويشت کـاله وو تېر شوي
ملا اميـــر بيـــان کـــوي لـــه هـره بـاب

***

که وصال دجانان غـــــــواړې په قيامت
په اخلاص وپـــــه تصديق وکـــړه طاعت

---

[17] شريعت دلته دعوامو په شان دوه خپه ييزبايدولوستل سي.
[18] اصل: هغه بختورده چې ظاهرباطن دواړه
[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانــــــــوبه ورګـــــــډ شي
که دې ترک کـــــــړددنـــــــیازیب وزینت
بې بـــــــقاده دادنـــــــیاهیڅ باورنشته
پـــــــه مثال لکه تیزبادځي پـــــه سرعت
پـــــــه دنیاپسي هـــــــــــلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حـــــــــرص غالب ترقناعت
دانایان مي دي مشغـــــــول دیارپـــه مینه
پروانه که ددنیاپـــــــــــــــه زیان کثرت
اولیاء خـــــــدای نازولي پـــــــه دوه کونه
نبه دیداربه ورعطاکـــــــــــــړي هم جنت
توکل موپرخپل خـــــــــدای زموږموءمنانو
بې لـــــه خـــــــدایه تکیه نشته دراحت
نبه تـــــــــــقواوهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابـــــعان ډک پـــــــــه خباثت
امان راکـــــــړي دابلیس دبده خـــــــویه
دده خـــــــوی ده ګـــــمراهي بل فضیحت
مقصود ټینګ کـــــــــــــړه سوا پرپرېږده[20]
رضاجوی شه دنبه خـــــــدای هم دحضرت
محبت دخدای نـــــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــوه یې پـــــــه چشمه دشـــریعت
اســــم ذات دزړه صیقل دســــــالکانو
تصفیه دزړه راځي پـــــه طــــــــــریقت
بیابه کشف وکـــــــرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی ځلورځپې کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نوروموجوداتواومخلوقاتوته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لـــــــره داحـــــــــال دحقیقت
تـــــــرعرش پـــــورته دي اویازره حجابه
داخل کېږي عـــــارفــــــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت دخدای پـــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کــــــــــــوي دمعرفت

***

خوارعاشقه معشوق گوره که لـــرې استقامت
نن دي واردئ که پوهېږې دقــــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس دعلـــــــماوفقراکړي[21]
له تاثیرې[22] پیدا کېږي تـــــــوانګري وقناعت
کـــــه راه رویې ســــــــم پرلاردشریعـــــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــــاحت
ملحــــــدان په زمانه کـــــي هســـــي ډېردي
هیڅ خبــرپه شرع نه وي نه په تـــــرک دجماعت
موحدان مـــــي مستقیم همېش پـــرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هــــم له عذابه دقیامت
په لبـــــاس د حلــــــم پټ شه ســـــر ترپایـــــه
د حلــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــــأ دئ کــه خبر یې
قـهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافــــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت گویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تـــــــــرعرش و کرسي لـــویه دي سینه شوه

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس دعلماوفقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کښلي دي: دعالم مجلس کوه که ته دانایې
[22] له تاثیرې = له تاثیره یې
[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوا ءالله به هسي غرق سې لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا اميره) پر عمل هيڅ تکيه مه کړه فضل غواړه
د غه لوی فضل عظيم دئ چي يې درکړ هدايت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښنتن ګران خوت
چي مشـــــغوله پـــــه صلوت طيبات شو
هر ګفتن يې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــــم يې زرغـــــون پر پاک زړګي و
هېر يې نه و چي دربار تـــــــه د سبحان خوت
پـــــــــر دربار د حق تعالی يې قـــدر ډېر دئ
وربخښلئ يې امت نـــــاز يې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــــوی مګوی يې سره وکــــــړ
ګـــــــوی بيان د شريعت دين يې روښان خوت
د مګـــــــوی خبري پټې له هـــــــر چا دي
پاک حبيب رب منع کــــړئ ډېر يې زيان خوت
طی شـــوه نه فلک اتلس کالـــــه يوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تـــــــر ميان خوت
پنځه فرض لـــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تــرک کـــــړه آخرت لرې[26] تاوان خوت
پنځه فـــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پـــه نېکان خوت
مومنانو امـــــــــر ونهی ټول پـــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:
[25] تئ = تلئ (د کندهار کړدود)
[26] لرې = لره يې ، ته يې
[27] فرض کلمه دلته دوې ځپې بايدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمــــــــوږ و تا ته دی ســــوالونه یا مغیث[28]
له تا غـــــــوارو ډک جامـــــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمــــــا ده ستا رضا پــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مي په ظاهـــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هــــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خــــــــوار عاشق کــــړې
رحم وکـــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــاشق چي وي صادق په محبت کښي
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســــل نظره د عاشق وي په هر دم
یـــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مــــــومنان مي مقبولین پــــه دوه جهان کښي
د تقوی توکل ډېر دي اجرتــــــــــونه یا مغیث
بنه خلعت خدای د ایمان و مـــــوږ (ته) راکړئ
موږ پـــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لـــــــــوی انعام ده
پکښي ډېر د حل حـــرمت دي بیانونه یا مغیث
زمـوږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

---

[28] مغیث (دمیم په پېښن) فریادرس ، هغه ذات چي فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغــونه یا مغیث

***

په کـــــــوڅـه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتـــــــه قـــــــهرېږي غمازان کج
جنګ جـــــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پـــــــر خنګ راتــه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــــهاد راکړ
په اسم ذات ســــــــره و هـــــمه کافران کج
د مومن زړه مي تـــــــــر عرش عظیم لوی ده
اته برجـــــــــه پر ولاړ د ښـــــمن حیران کج
روح بادشاه عـــــــــقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورتـــــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکـــــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کــــــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ پــــــه کار نــه ده د ښمن دار له[29]
د جـــــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافـــــــــــل شوې له طاعته له اذکاره
وبېرېږه لـــــــه دوزخـــــه لـــــه نیران کج
محکمي دا اته برجـــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافـــــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګـــــــــــدلان چي ببدیني که سبب دا ده
د معصیت پـــــه رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي تـــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هــــــر مـومن چي توبه ګـــار د ما مضی[30] شي

---

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځـــــان ساتي له هـــــر زیان کج
اول ځان تـــــــه نصیحت کـــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکـــئ[31] د هـــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سینه سوزان غـــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړنـــالان ګـــریان غواړي قدح[32]
هــــــرعاشق چي دهجران تــــرمقام تېرشي
ګـــــــــویانوی شـــوپیدا ،وایـــم نشرح[33]
بې صبری راخخه هېرصبرسکـــــــون کـــــړ
اوس له ډېري تلـــــــــوسې شوم سینه شرح
په باطن کې دریاب پـــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښې غـــــرق زه یـــم فرح
خامکاران دي زیانکاران تـــــرهـــــغه وخته
چي تمیزورمعلــــــومېږي دنیکۍ هم داقبح
چي آهن رنګه جــــــــوش ونه که په اورکښي
یوه کیلي کله جوړېږي چي بـه قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښي نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت درســــــول باغ زه یې باغبان یـــــم
(ملا امیر) بې ډنګوي هـــــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نــــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

---

[30] مامضی : تېرسوی وخت
[31] وکئ - وکړئ
[32] داغزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.
[33] نشرح یوراز نظم دئ ،چي دهلک دزېږېدلو پروخت دخوشالۍ په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.
[34] اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شـــــــو هفته يي لکــه دبلخ[35]
ستاوصال زمــــــادوا د هـــــــــر مرض ده
پــــــــه کارنه لـــــــــرم دوا دهنداوجلـــخ[36]
دوصال کوخه دي کــــوخه دي خلاصه جانانه
رقيبان پــــــــه مـــــــــخه راغلل لکه ملخ
اوس حيران يــــــــم چي پــــــرکمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پــــــه غره شي که پــــه سلـــخ[37]
هسي ګــــــــــرم ده بازارد عــــــــاشقانو
ســــــــــوړبه نه شي د سياه بند په يخ کلـــخ[38]
وعـــــــاشق ته يې ژړا پــــــــه برخه ورکړه
تل بـــــــــه ژاړي چي پـــــه زړه يې خنجرخرخ
هـــــرګياه مي پــــــه باران خوشحالي کاندي
(ملاامير)ده ږېرخـــــــوشحال په برف پــــرخ[39]

***

مــــــــوروپلاروتـــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مـــــــــرتبه بــــــه دي کــــــمتره سي ترمچ
پاک سبحان يې بيان کــــــــړی په قرآن کښي
دوالديــــــــــــنودئ حق ډېروباســــــــه غچ
بيامي حق دا ســــــــــتاذانــــــوده بې شماره
ښـــــــه محکم يې ټينګـــــوه لکه سپين ګچ
بياحقونه پــــــــــرهـــــــــرچادعلـــــــماوو

[35] وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټکي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل کې (جلخ)ته کښلي دي: نام وطن است
[37] غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته اوسلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل کې (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت
[39] اصل : فرخ . خوځنګ ته يې بياورته کښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي مـــــــــيراث يې وړی دئ پـــــــه پچ
يو مومن پــــــــربل مومن لـــــــري حقونه
ښه محبت سره کـــــــــوئ شيطان که تــــچ[40]
له کفاروبــــــــه همېش منازعــــــه کـــړو
له کفاروســــــره دئ زمـــــــــوږدين غچ
که خپل شيخ که دبل شيخ ته دست بـوسي کړي
تاله فيض وبرکت لاس يې کـــــــــــړه مچ
ترکـــــــــوه خپلـــــــــه رضادبل دپاره
دمومن وزړه تـــــه ګـــــــــــوره نه يې لچ
(ملاامير) فقيرکه هـــــــرخونصيحت کړي
دانايان خدای پـــــوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

که مـــــــرګی درلــــــره راغی ژوندون هيڅ
که وصـــــــال درلـــــــره راغی بېلتون هيڅ
دانايان پــــــه قيل وقال ډېرخــــوشحالېږي
وجاهل ته قيل وقـــــــال مرګ ژوندون هيڅ
که طاعت دي پــــــــه مثال ريګ بيابان شي
په ريابـــــــه شي برهـــــــم لکه ګلون هيڅ
ځان صدف رنګه صفاکړه پــــــه درياب کښې
بې دريابه سنګ کلوخ هـــــم سفالون[41] هيــڅ
درقيمت دئ پيدا کـــــــړی پـــــه خپل صبر
بې قېمته پيسې ډېــــــــري دميسون[42] هيــڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتوپښتوتشريحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلی وي

[41] سفالون = سفال = کودري

[42] ميسون: په معنايې پوه نه سوم. ښايي دمسيون = مسيو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. دشاعرپه وخت کي ځيني اروپايي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجنون دعشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی دوصال غم خوره نورغمون هيڅ
هرعاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شواخون هيڅ
که عاشق يې پيروي دپاک قرآن کړه
بې له خدايه بې رسوله نورحبون هيڅ
(ملاامير)[43] چي همېش ژاړي مراديې ته يې
بې له تادي ټول باطل واړه سمون هيڅ

***

دمخلوق په صفت مه شه ارجمند
ګمنامي کړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذيذطعام وخورې بې ياره
هيڅ به درنه کړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافوښه ادب کړه
خبردارشه چي اوازنه کړې بلند
حرکات وسکنات که کلمات وي
په ادب کښي احتياط کړه که يې هوشمند
بندوبست دآخرت کړه که دانايې
په کارنه ده ددنياډبربست وبند
پردنيابه پاته نه شي هيڅ وګړی
که دمت حکم پروشي دخاوند
دطاعت دي خدای درکړي اسبابونه
نفس بندي کړه دطاعت په لوی کمند

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنیۍ له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـان محکم کــــــــړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا بـــــــه نیک وبدشي درڅـــــــرګند
بدبختۍ غلبه کـــــړې پرهـــــــــــرچاده
(ملاامیره)ځــــــــان ساته له مکروپنـــد[44]

***

څـــــوک بندمه شه ددنیاپـــــــه زیان وسود
خپل دلبرلـــــــره ورتګ تاله بهـــــــــــبود
پایمال کــــــــړي عاشقان جــــــــفادترکو
زه پایمال یم هــــــم اسیریم هــــــم مفقود
محصل دمــــــــــــرګ که درشي سهل کارده
نه چي درومي تراســـــــــــمانه دعشق دود
بې وصاله څــــــه ژوندون بندګي نــــــه ده
دوصـــــــــال دپاره ږده ســـــــرپرسجود
که دعــــــجربندګي کــــــــړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی تــــــرلونګ عود
په هــــــرغــــــم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شـــــــوپه امان غـــــرق شونمرود
ســــــــــودله خدایه زیان له نفسه پیداکیږي
په سبب دنفس هـــــــــلاک شوه عادثمـــود[45]
سخته روځ دآخــــــــرت زموږپـــــــــه مخه
اوس بایده دي استـــــــــغفارویـــــل د درود

---

44 په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معناراغلي دي.

45 اصل : په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.

عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولیږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب و روزده کوچ و بار د بنو نیازمنو
لکه کوچ کوي سحاب په بهار زود
د غج جهاز راته جوړ کړی خپل دلبر ده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبود[46]
وجودي وحدت[47] مقام پر منصور اغی
ځني ورک فرق دواجد هم د موجود
خوار بنده ده درمانده په دوه جهانه
(ملاامیر) بیان کوي خدای یې مقصود

***

د دلبر یاري کړه تېنګه تر پولاد
ځان یې یار کړه په زاري و په فریاد
تر کوه خپله رضا د یار له پاره
په یوه نظر به تا کاندي اوتاد[48]
و دلبر ته دي معلوم ظاهر باطن ده
که تاریک وي که صفاوي که کساد[49]
هر سړی چي د پاکانو مجلس غواړي
ځان دي پاک کړي له هر خبثه له فساد
هره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پر مالک یې قدر ډېر وي تر شمشاد
که څوک و کاندي نظر و حقیقت ته
بې له خدایه نور مقصود همه برباد
غیر و باسه له میانه پر لار سم ځه

---

[46] دانیم بیتی د غزلي تر بحر څلور څپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد د خدای د دوستانو یوه ډله ده او دنړۍ په څلور و ګوټو کي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یا رواج و نه لري یا یې خریدار نه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بــــــه یې معمورشې پــــه خپل مراد
د دنیا پـــــــه جاه دې هیڅوک غلــــط نه شي
ګاهي ســـــپوروي پـــــــــرسمند ګاهي افتاد
هــــــغه تخت چې په هــــــوا د سلیمان تــــئ[50]
خو آخـــــــــرزیرزمین شـــــــــــو بې بنیاد
ابراهیم بن ادهـــــــــــــــم چې خدای بادشاه کړ
بیا یې ترکه کـــــــــړه دنیا پـــــه دین شو ښاد
هــــــــرمومن دئ مبتلا پــــــــه دوه مقصوده
یـــــــــو ناقص ده بل کامل که لـــــــــــرې یاد
دا ناقــــــــــص مې دئ دنیا ، کامـل ایمان دئ
تــــــــــه کامله ټینګوه ناقــص نامـــــــــراد[51]
کامـــــــــــلان چې جستجوی د آخــــــرت کړي
نیک عــــــمل یې دئ تـــــــــوښه دلاري زاد
اول ځــــــــــــان ته نصیحت کــــــړه بیا و بل ته
(ملاامیرمحمــدہ) ژاړه پــــــــــه فـــــــــریاد[52]

***

کلـــــــــمه مې ده ویلې مـــــــــاپــــــرتا محمد
چې لـــه رویه دې پیدا شـــــــــوه دا دنیا محمد
(وه) راغـــــــــــــلي د پردینونه تـــــرتا وړاندې
ستا د دین محکمې تېره تـــــــرهــــــرچا محمد
نه زمین و نه اســــــــــــمان نه عـــــرش و کرسي
امکان نه لــــــــــــــري چې بربه شي ترتا محمد
خدای درکـــــــړې بلندي پـــــــــه دواړو کونو

---

[50] تئ = تلئ
[51] نامراد ته په اصل کې لیکلي دي: بی فایده
[52] اصل: ملاامیرمحمده ژاړه په زاري وپه فریاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله یې پیدا کـــــــړه لـــــویي ستامحمد
تـــــــــــه سبب یې دهــــــــــمه مسبباتو
رب سبب کړې دهـــــــــــمه واړو سوا محمد
ستاګـــــــــــــریوان به ټینګوم پاکه حبیبه
ستاګریوان مي شـــــــــریعت مصطفا محمد
دوحدت په زمـــــــــانه کي تـــــوره شپه وه
تاریکه شوله زایله چي دي نورکړه تجلا محمـــد[53]
چي پیدا کړپاک سبحان نـــــــورد حبیب خپل
دمعشوق یې انعام درکــــــړئ پاک مولا محمد
ته دغیبو خــــــزانه وې پـــــــه وحدت کښي
له وحــــــــدته رابیرون شــــوې پردنیا محمد
مــــــابنده لـــــــــره لازم چي تل شاکــریم
چي مشغول یـــــــــم په ثناوصفت ستا محمد
امیدوارد شـــــــــــفاعت د پاک رســــــول یم
که شفیع شو[54](۲)مابه خلاص کړې له ګناه محمد
پـــــــــــه رحمت ســــــره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کــــــــړئ د جـــمله ووانبیا محمد
یــــــــولک خیرویشت زره دي لښکـــرو مقرر
ته دټولو هــــــــــم سرداروې هـم بادشاه محمد
ستا په دین سرې[55] منســـوخـــــه کل ادیان کړه
ستارب مرحــــوم کـــــــــړی په رشتیا محمد
ډک روی دزمین ولـــــــــه غـــــفلته یا سروره
ستا ددین روښنایي شــــــوه ترعرش بالا محمد

---

[53] دانیم بیتی دغزل ترنوروبیتوځلورځپي زیات دئ.
[54] اصل: که دی شفیع شو ....
[55] سرې = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــــارفان چې رسېده که ولاهــــــــوت ته
دغـــه فیض وبرکت هـــــــمه دئ ستامحمد
له عـــــدمه چي وجـــــــود دهستۍ راغی
ستاله هسته راپیدا شـــــوه کل اشیاء محمد
ســـــــرچشمه یې دجــــمله وومخلوقاتو
ته آبخـــــــوريې داعــــــلی وداد نامحمد
عـــــالمان دي وارثان دین پـــــه روښانه
تـــــــرقیامته ستاددین دي خیرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــــــان مخوني[56] تـــورو
نه ښاییږي چي بـــــه ګډ شي په باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خـــــوارعـــــاصي یم
عفوه غـــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لویي ترهـــــــمخلوق یې
هـــــم ترعرش هم ترکرسي هـــم ترسمامحمد
زه فقیرخـــــــواریم دوعاګـــوی دمسلمینو
هـــــم دواړوعلماوفقراهـــم اولیامحمـــد[57]
په توحید کښي مي صادق کـــړي ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هـم ګدا محمد
محمد اســـــــم محضه زمـــــــوږ دنبي ده
پـــــه نګین کښي نـــــوشته دانبیامحمد
دهـــــــرمومن پرزړه مرقـــــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غـــــــریب ده ولي وارخطامحمد

***

---

[56] مخوني = مخونه یې

[57] دانیم بیتی هم دنوررونیم بیتیو په پرتله څلورڅپې زیات دئ

[58] دلته باید(امیرمحمد) توول دري څپې ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زموږدبادشاه دې برقـــــــــراروي
پـــــــه سراج الملت والدين ده مســـــمامحمد
ډبردي عـــــــمردامیرحبیب الله خـــــــــان وي
ترســــــایه لاندې يې ناست امتيان ستامحمد
ربه ابادنائب صاحب لــــــــــري تــــــرډېــــره[59]
اخلاص کښې ده دپېشوا هــــــــم دبادشاه محمد
تل مشغول دکندهـــــــــــــــــــاريه ابادې ده
اوس مشغول په نهرســـــــــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمـــــــورکه وخت نزدې ده
(ملاامير) فقيردوعاګـــــــوی ده هرسبامحمد

***

که له یاره پـــــــــــــــــيارراشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــــــــمانوقبلوي دڅان پايمال کاغذ
که عــــــــــاشق لــــــــــره يې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلـــــــــــــومېږي ډېردخيال کاغذ
دمنصورچي عشق صادق وحـــــــــــال يې ګوره
پاس پـــــــرسردارخندان ورک وجنجال کاغذ
پايبوسي دي سخته ګـــــــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تــــــــــــه ســــتادفــــال کاغذ
ناديده پــــــــــــرتامين شــــــــــــومه جانانه
راستولی دي خــــپل دوست لــــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومــــــــال برهـــــــــم شي ستاپه مینه
(ملاامير) مي نه غـــــــــواړي دسرومال کاغذ

---

59 له نائب څخه يې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.

60 نسمه = نيسمه

61 له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي یـــــــم دنبي خـــــــیرالبشرسرور
ستادربارکښي تــــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نــــــــوره پیدادحبیب نـــــورکړ
بیاپیداده له نورشـــــمس وقــــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پـــــــــه تاریکه کښي
ستاپــــــه نورسره روښان کــوه وشجرسرور
تـــــراول اولین ده ترآخــــــرآخـــــرین ده
په شفاعت سره مخصوص ده پـــه محشرسرور
ستاامت بـــــــــه منتظردشــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بـــــــــه کاندي پراکبرسرور
ســـــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شې
بیادي بخښه دنیکانوپـــــــــه قدرســــرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــــوریم دواغــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهــــــضررسرور

***

ډېرراغلي ستاغــــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خـــــــوشحال یم یاره مــــــــه شه مرور
پیداشــــــوی زماصورت دغـــــــــم دپاره
قبول کــــــړی مــــــابنده پــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمې[62] مــه کــړې
ډېرلـــــذت لــــــري ترقندوتــــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــه صورت[63] ونــه لګېږي
که تــــــه تــــــــه وې ته به نه شې اې غریبه

---

[62] غمې = غم یې

[63] (صورت) بایدیوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نه ته وې نه دي زه څه برابر
په مجلس دخوبرویانو که ورګډ شوې
پاکیزه به ځني ځې لکه سپین زر
تردوه ښهره شه[64] ورتېرهلته مجلس ده[65]
ته سامع شه دشین هې[66] دزېروزور
ستامقصود به تاته تې وجیم[67] (٢)انعام کړي
دامقام دهغه ده چي قبول کړي د(ده)در
دتوحید ترسوزن ووزه که یکتایې
که دوتایې ځان یکتای کړه یک بشر
خدایه (ملاامیر)عامل دخپل بیان کړې
چي تېرېږي ترتوحید سم برابر

❁❁❁

جفادي اورلګوي صنمه لیري کړه نار
ودي سوم سرترپایه خودبه کومه ګفتار
شیرین ګفتاردجانانکه شنیده کړم یاره
ترسرومال یم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سیمین بدن ددلبرمثل بې[68] نه وي هیڅوک
پتڼ په اورتل سوځي اوس پرماخورراغی وار
ستادبهاربلبلان شیرین زبان دي ګویان
لیري دي ګرزي زاغانوګل تې[69] نه وینم لار
رنځوریم زمامقصودهته یې همېش موجوده

64 په اصل کې ورته لیکلي دي: ازشهردنیاوآخرت ګذرکن.
65 په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده میباشد
66 په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
67 په اصل کې ورته لیکلي دي: تاج
68 بې = به یې
69 تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دو اله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کـــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن ګـــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستادهجران تلخکي پــــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستادوصال په هوا ســـــرګردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنماپروت یم داورپرانګار
ربه په روی دحبیب ماکــــړي غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــرابی توبکار
چند ســــــوزم درآتش ترا باشد این روش
من غـــــلام خدمتش مـــــران مارازدیار
ملاامیرهست فــــقیرمــــرید شیخ کبیر
مـــــراتوبه برتقصیرعفوخـــــواهم زغفار

***

خـــــم زلف توپیچ وتاب لکه مـــــار
عـــــاشــقان هست تشنه لبه ددیدار
مجروح شددل مـــــن زدست جان ای صنم
که دیداررا کـــــړي یاره زما دوا دپرهار
موســـــــم ګل ګل ، ګل میشود شکــوفه
غفلت مکـــن ای بلبل آمدبتونـــــوبهار
چه ګناه کــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکــــــړه تلوار
هست خندان دلـــــبرم نـــــظربمن فګند
شب وروزم انتـــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــوم دلبرا ستاددیدن په هوا
دیداربمن کن عـــــطاځای دکــفارودنار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر)غـــــلام ددلبرستاددرګاه خاکستر
ربه زاري کـــــــومه مران زکــــــوچۀ دار

***

ستاپه عشق کښي قبلـــــــوم دځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یـــــم که ســـرتور
نام وننګ راخخه ورک شـــــــوستاپه مینه
اوس دعشق پـــــرآس همېش یم زرین سپور
ددنیاکــــــورکه خـــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــراب دعقباکور
دنیکۍ پــــه زراعت که ځان کــــړي ستړی
پاک الله به شي خوشـــــحاله هم غمــخور[70]
خـــــوی دترکودئ چپاودعـــــاشقانو
عاشقان واړه مــــغموم په غـــــم نسکور
رقیبا ن راتـــــــه ولاړتــــوره په لاس دي
نه ببرېږم خدای راکــــــــړی دعشق اور
که یوزخم دخـــــــطاراباندي جـــوړشي
په یوه ګذارهـــــــــزارکــــړم شل او کور
که محـــــــــرم زه ددربارد خپل اشنای شوم
په کارنه لـــــــــرم جنت حـــورغلمان نور
هغه ځـــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځـــــان کـــــړي پټ دزماني دشـــروشور
یوګـــوره، یوبوله، یووینه ، یوغــــــــواړه
(ملاامیره) یک بین شـــــــه نه یې شب کور

***

ستادعشق په شراب ګـــــــرزم مست خمار

---

[70] غمخورته یې په اصل کي کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجـــــهان شوهم قرار
راشـــــه ونیسه خبردعـــــاشقانو
چي حیات دي که مـــــات دي که بیـمار
ستادعشق په رنګ مي ســور درون بیرون ده
نه پـــــوهېږم چي لاله شـــوم که انار
ستاددرخـــاوري به کړم په سترګو پوري
خپل چشـــــمان روښانوم له ګردغبار
بې تکلیفه مي ناري دي پـــه هـــرګ کښې
دهـــوهــــواوازنغمه کـــړي وارپه وار
دتــــوبي ونه که هـــرخـومېوه داره
زمــــادیارپه رنګ بـــه نه وي مېوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګــــرانه دوفایم طمعدار
عــــاشقانوځــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځـــان سپاره پــرحق ستار

***

ځان ببغم کــــړه له دنیاڅخه لکه مــــړ
ستادروح شـــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــرمیدان باندي شـه محکمه
بې اخــلاصه وشیطان ســـریبي شوځوړ
ربه راکاندي تـــوفیق پرطـــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کــــړي په خط پړ
غریبي ددنیابنـــــه ده تېربده کـــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــړي غریب اړ
ستادربارد عـــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلــــمه رقیب کـــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یم د وصال جامونه را کړه
ما سیراب کړه تر دښمن مي کړه ته لوړ
چي هجران دي د وصال له مخه راغی
بې زحمته هنجه وړای نه شي کاکړ
هر سړی چي کسب وکاندي هلاک شي
په دهان کښي یې هرشی وي لکه ګوړ
ستا درباره د پاکانو د نیکانو
(ملا امیر) ده ګناهکار په ګناه خړ

***

را شه زما د زړه همدمه وکړه ناز
له رقیبه مي زړه تلخ ده لکه پیاز
ستا محبت مي پټ په زړه کښي وساتلی
په آخر را ځخه فاش شو د زړه راز
ګویاني له خپله سوزه د هرچا ده
څه به وایم زما همت شو لکه باز
چي درون د چا پخته د عشق په اور شي
عاقبت تر د هان وزي در په ناز
څه بنده څه یې همت څه یې طاقت ده
چي ستا در له به درشي عاشق پایواز
د امید په دریاب غرق لکه غواص یم
دربه کله په لاس راکړي زما د مساز
جاهلان مي له طاعته غافلان دي
غفلت وړي ګویا مړه دي په مجاز
(ملا امیره) ګمنامي و خاکساري کړه
خپل ځان بوله کم تر ملخ هم تر تاز[71]

[71] تاز: یو راز حشره ده. چورچورکه (پښتو پښتو تشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستا و دید ته زمـــــا ډېر کېږي هـــــوس
محروم مه کــــړه ما غـــــریب لکه مګس
د وصال د باغ دي سخته ګـــــرانه لار ده
ګرانه نه ده چي فــــریاد کــــړم د جرس
ستا د دید خیال به و نه وزي زمـــــاله سره
که رقیب را ته غـــونډۍ کـــړي خار و خس
سمندر ګه ســــــاکن د عشق په اوریم
نه په مرم نه د وتـــــولــــــــرمه وس
د یوسف په شـــــان بندي د غم په څاه شوم
د وصــــــال کاروان مي شه ډېر و ډېر پس
هر مــــــرغه چي وي ایله په هـــوا ګرزي
چي بندي شي ګالـــــوي بـــند د قفس
که وصال غـــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هــــردم درته حاضر فـــــریاد رس
ستا د ستر ګـــــو کتو وایستم له حــــاله
پر د غـــــــه حال پېژنـــم کس و ناکس
دا یقین ده چي د مـــــرګ سپاره به راشي
(مـــلا امیره) تا له څــــه خندا هـــوس

***

ســــــتا په فضل بـــه خلاصېږم له خناس
تل جهاد ورسره کـــــړم یـــــم په هراس
زمــــا په زړه کښي اچــول د خطرو کاندي
غواړي ما کــــړي مســوس[72] په ډېر وسواس

---

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خدای رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مرګیه په خپل لاس
چي دښمن د چا په کورشي حال بې[73] څه وي
زما پر کورهمېش ولاړ دد ښمن آس
راداخل زما په خونه نفس شیطان شوه
بندګي مي په عذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق وپه اخلاص عبادت وکړه
ځان ساته قوي دښمن لري خناس
ښه صفا کړه روح و زړه په ذکروفکر
خپل دلبرله ورځه صاف تر الماس
هر عامل به جزا مومي دعمل خپل
(ملا امیره) نیک پربدوکړه تل پاس

***

خدای درکړی ډېر دولت سنګ پاروس
ستا په زړه کښي مکان لکه پانوس
ددولت دي هوادار ډېر دښمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هم دقیانوس[74]
ښه دولت له زنانوته نګاه کړه
پرپیره شه که سردي وي که تموس[75]
ترسهاره بیداري کړه غفلت مه کړه
که غافل شوې پرتارېغ کوي خروس
که دي دادولت نګاه کړته بادشاه يې

[73] بې = به يې
[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله يې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس:یوظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له بېرې له ښاره وتلي و او په غارکي پټ سوي وو (غیاث)
[75] تموس:دګرمۍ موسم. د کندهارپښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــــقابل دي نه وینـــــــــمه چین و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــــوی بازارکړي
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــــرنوعروس
تکلیفات دشـــــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملاامیره) بې تکلیفه لـــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صیقل ســـــــره ګناه کـــــــړه دزړه تراش
دتوحید پـــــــه نورغایب کـــــــړه بدخفاش
که صادق یې امـــــــرونهی کــــــړه محکمه
په قـــــــــرآن کي نقش کـــــــړی دئ نقاش
خـــــوباطله مــــــدعاددښمن نه کـــــړي
مـــــــــدعاددښمن دئ پـــــه شرعه پاش
ته آئینه دشـــــــــــرع نسه[76] وخپـــل مـــــخ ته
ســــتاعیبونه به ښـــــــکاره شي بې تلاش
هـــــــربنده چي پـــــه اخلاص بندګي نه که
په قیامت بـــــــه شرمنده وي مـخ یې خراش
هـــــــربادشاه چي پرسپاه دولت بسیارکـــړي
هـــــــرسپاهي وي تېرترسرهـــــــم ترمعاش
(ملاامیره) دون هـمته تـــــرهـــــــــرچایې
هسي کـــــم یې ددنیاتــــــرادنی مـــاش

***

په حصول دمقصودتل ګـــــــــرزي درویش
پرې بـــــه نه زدي خپل مقصودپه زړه دلرېش
ترک وهـــــــــلې ده دنیادخــــدای دوستانو
تردنیاتېرشــــــــــومحبت دخدای وریپش

[76] نسه = نیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جـــــذبه دوه جـــــــهان کله هېرېږي
که مـــــجذوب شـــوي له تاپاته ګاو و مېش
طــــــریقه و عشق ته جـــــــذب الـــــهي ده
ته عـــــــاشق یې که رب جذب کئ[77] درپېـــش
که عاشق شــــــــوي دغه لوی فضل درب ده
د اســــــــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســــم ده ساکرتابــــه مسکور کړي
یک بیني ویک خـــــــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــــــــوق ظاهـــرباطن شي
کع دي یاروي که اشـــــــناوي که دي خوېش
ښه بیان دجــــــذب عشق ده مـــــــومنانو
(مـــلاامیر) یې بیان وکـــئ[78] خیرانـــــد ېش

***

په خپل ژوندچي خپل یارنه کړې فـــــراموش
خپل یاربـــــــــوله تابه کاندي زرین پوش
وعـــــــاشق ته دمعشوق صفت شکـــروي
په ظاهــــــــــــره وي آرام باطن پـــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپــرمعشوق سپک شي
پــــــروانه که ددنیا پــــــهً خرید فــــروش
عشق هــــــــغه دئ چي پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شـــــــریعته شیطاني حق فراموش
نه ده چـــاميندلی عشق پــــــــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چي یې رب کاندي ورپوش
ددیداردي طلبګارعـــــــاشــــــقان واړه

77 کئ = کړئ
78 وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملا امیره) که صادق یې پـــــــه طلب کېږې
شب و روز د جفا زهــــــــرکړه ته نــــــوش
همېشه بیان د عشق کــــــړه (ملا امیــره)[79]
په بیان کېږي دي ثــــــواب ده نه شې خموش

***

زمــــــــــادزړه خیال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نــــه که د دنیا پــــــرفـــــــاني فرش
ستا د عــــــــشق له برکته مستغني شــــــوم
دوه جــــــــهانه راته هیڅ شـــوه لکه قــرش[80]
را ځخه هېر د هـــــرشي خوند شي په دهان کېږي
نه پــــــوهېږم چي دا تلـــخ ده او که تــرش[81]
چي د عشق په اورمي ســــــــوی دل و جان ده
جنګ آســـان شــو د اورس[82] هــــــم د حبش
ســـــــتا د عشق په جامــو هسي مست خماریم
د نا کــــــس اوس منت باریـــــــم هم بارکش
رقیبان راتــــــــه ولاړ ستا په کــــوڅه کېږي
پرورځم مانــــــوش کـــــړی دی ستا برش
دوې چشماني مي څلورشـــــوې ستا په لوري
منتظر د رتــــــه ولاړیــــــــم پــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کــړه (ملا امیره)
خپل خـــــــالق بیاله تاکاندي سوال پرسش

***

[79] اصل: ... ملا امیره فقیره
[80] قرش: د یوې سکې نوم دئ.
[81] اصل: .... دا تلخ ده که شیرین ده که ترش
[82] شاعر دلته (اورس = روس) له عامه محاورې سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یارطلب کوه تل په اخلاص
ځان غوټه کړه په دریاب لکه غواص
عاقبت به درپیدا کړي ترسرتېره
ته به شې په دغه درکلان خواص
که دي سرله تنه بېل په غواصۍ شي
په عقبا به پیدا کړي دسرقصاص
په طلب کښې دوصال که څوک فنا شي
رب به ورکړي درجه دخاص الخاص
په تقوا و په اذکار زړه نرم کېږي
په مثال لکه چي نرم ده رصاص[83]
راشه پرېږده دادنیاطلب دیارکړه
ته مسلم یې نه ولید بن عاص
ددنیامحبت حجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیاکړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله ځم لرمه عرض
که نقاب له مخه واخلي سرعوض
زه عاشق یم منتظرستاودیدن ته
ستاپه دیدستاپه رضالرم غرض
که عطاراته دیدن کړې زماصنمه
زه خوشحال یم که وړیاوي که په قرض
بې له تامي هیڅ مقصودپه زړه کښې نشته
پرعاشق باندي طلب دمعشوق فرض
عاشقان په هجران سوي دي دلبره
ارام نه کړي یوساعت پرزمین ارض

83 رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څـــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه يې خـــــلاص شي ددنياله سخت مرض
دانايانو لـــــــره لـــــــږاشـــــاره بـــس ده[84]
(ملاامیره) جـــــاهـــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل يارو تـــــــه ژړاده زمـــــــافقط
تـــــوکل پــــــرتا ، نه پربل چاده زمافقط
ښـــــــه مي يارښــــه يې ديدارده بې مثاله
ستاديدارتـــــــه ډېره تمــــــناده زمافقط
محــــروم ستاله ديداره هـــــــغه څوک دي
چي کافــــــروي دی دښــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پــــه جـــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خــوناب ګاه وبیګاه ده زمافقط
پخته کارعـــــــاشقان موج لکه درياب کړي
ځني ورک ځان جـــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بـــــه نه پرتاونه پرمـــاده زمافقط
په عالــــــم کښي منت بارشوې (ملاامیره)
دتهمت په پېټي ماته شـــــوې ملاده زمافقط

***

څـــــــوبه ګـــــرزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کـــــــړم چي پيدابه کـــــړم نشاط
شيرين عـــــــمرپه غفلت راباتـــــدي تېرشو
نه مي وکـــــــړه ښه تـــــــقوا واحتيــــاط[85]

[84] اصل: ... لږاشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاځـــــای دکـــوچ وبارهیڅ باورنشته
وداناتـــــــه ده ځـــــرګـندلکه رباط
زندګي کـــــــړه واړه صرف په عبادت کښي
تېربــــــه شي دباد په شـــــان پرپل صراط
هیڅ عـــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یارســـــــره یې نــــه وای اختــلاط[86]
داسم ذات په تېره تېغ کـــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) ډېربــــه ځـــوکــړي انبساط

***

دعشق بارزمـــــاپه شـــاده سخت غلیظ
راته جــــــوړه تـــــماشاده بخت غلیظ
عـــــاشقانوته یې دام دزلـــــــفوا یښی
عاشق بند شـــــــــوتردابند نشست غلیظ
بدعــــــــمل راته رقیب شوزمـــاوځان ته
نیک عمل ده زمـــــاوځــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مې دبادشـــــاه پـــرتخت بالاده
وربې نه کـــــړم زمـــاتخت ته بخت غلیظ
راخخه هېردیارمحبت کــــــړه دوه جـــهانه
همېش سپوردعشق پــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصـــــــال تینګ نسه محکـــمه
داتناب ده ډېـــــــردیــــــارمخت غلیظ
عروه الـــــــوثقی رب بللی خپل قـــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقـرآن نوشت غلیــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکارواختلاط
[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامـــــع یـــــم ددیدارلـــــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــــم دګلـــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یـــــــــم دبـــــــهارلــــــرمه طمع
جوش خروش دعــــاشــقانو په سینه کښي
زه عــــــاشق دفیض انـــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــغه خامـــان دي
زه پخته دګـــــــمنامیه، دقـــــرارلرمه طمع
نابالــــــغ فـــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالــــــغ دښــــــه رفـــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالــــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یـــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بـــــنده دخـــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخــــــــون په وینو ســــورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شــــــــــان زمـــــــــاده دزړه داغ
ســـــــــــتادعشق له غـــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شــــــــان طلب کـــــــوم دګلــو
که مي ولـــــــــیدای دیـــــــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شـــــــوه دچـــــاصافه
په صدف کښي درروښـــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــــــــرګلستان بلبلان ګــــرزي
کله ښــــــــايي چي ورګډ بــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســـتاپه عشق کښي
په وصال سرېـ[88] معطــرکــــــــــړه جان دماغ

[88] سرېـ = سره یي

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهیخ مسلـــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــالي ، ده بي انصاف
هرمومن ایـــــمان راوړی په خپل عشق ده
دکافـروچي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهــــلو رجـــوع کله شي وعشق ته
عـــاشقان دخپل زړګي کانــدي طواف
له ازله قاســـم کـــړی نبـــه قسمت ده
کافـــران به په عـــذاب مـومن معاف
پرزاهــــدوباندي سپک بارد طـــاعت ده
سبب داده پــــرمحـــفوظ يي ده عشق چـاف[89]
هـــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهـــــمه ده واړه عشق ، وکــــړه انصاف
دزاهــــدوکفاف قــــوت ولایموت دي
پـــــه زیادت يي حکـــــم کېږي داسراف
سرګـــــردان اهـــل دنیادي په طلب کښي
مـــوړبه نه شي مګرخــــاک شوشکم ناف
خــــــدای دي صبرقناعت زمـــاروزي کړي
(مـــــلاامیره) لـــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صــــادق يي له ګناه کـــــړه ځان حنیف
په تـــقواوعبادت کـــــــړه نفس ضعیف
دنیکانــــومحبت دځــــان عادت کړه
خــــدای دي نه کاندي ګــمراه دچاحریف
دجاهـــــلوله صحبته بــــعید ګـــــرزه
په صحبت بــــه دنیکانـــــوشي لطیف

[89] ښايي چاپ وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخـــــــــــــله که دانایي
په خپل ځـــــــان کـــــــړه جامـه دعشق لفیف
پــــــه ویل د محققانـــــــــوفــــــهم وکړه
هــــــــرګفتن یې تـــــــرمـــــرجان و در ظریف
هـــــــــرکامل له خپله ســــــوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مـــــــــلاامیر) کــــــــوي تصنیف

***

ماچي وخـــــــــوړل دیـــــــاردلاس تریاق
راځخه ورک شـــــــــــووخت دصبح وداشراق
ستاله حبه ماسیوا شــــوه فـــــــــراموشه
بیا پــــــــه یاد دیارشیرین دهــــــــان بــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالـــــــم کښي
دعشـــــــــق آس مي ځابک ولید تــــــــبراق
چي وصـــــــال مي ددلبرپه کــــــوځه وشو
داخـــــــــلاص پـــــرمیدان پاته شومه طاق
له هـــــــــغه پس خـــوشحالي شوله راپېښه
بیامي ولیدځان جـــــــــهان شومـــه آفـــاق[91]
په ظاهـــــــرصورت مشغول یم له عــــــــالمه
ذمیمه شـــــــــوله بدل پــــــــه نېک اخلاق
(مــــــــلاامیر) ده مـــــــدرس دعشق په علم
دهـــــــــربیت ثواب دي[92] ږ پــرشي تــرعتاق[93]

***

ســــــــــتادوصل دګلشن زمـــــــــااشتیاق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وایي. کله کله دخولې په معنا هم کاریږي.
[91] په اصل کې ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي یې
[93] عتاق: دمینځواومریانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم دهجران دلـــــوی فـــراق
زه تـــــرسروتـــــرمــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــاقـــــول په نفاق
په ژړاســـــــره زمـــــابــوتې کانې ژاړي
خـــــلاف نه ده دمعشوق عـــــاشق مشتاق
بدعمل زمـــــاحجاب دیارله مـــــخ شو
ورکـــــېده دي دحـــــجاب پـه نیک اوراق
دتـــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
ښـــــه وصال بــــه دي روزي کاندي رزاق
دقسمت بــــرخي وهـــــرچاتـــــه رسېږي
منتظرورتـــــه ولاړدي تـــــول عشـاق
دوه جـــــهان چي له تاهېرشـــوه (ملاامیره)
څه په کاردئ خـــــراسان ملک دعـــــراق

***

بي جذب الهي به څوک پیدا کـــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي یې رب که سینه پاک
عـــــامل دشریعت شه ته خضوع وانقیادکړه
تمثیل دامـــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فـــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخـاشاک
هغه (مي) بختورده چي دی تېرترنام وننګ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
دعشق مثال غـــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فـــرض (یې) پتېده دي چي له تانه شي بېباک

94 کي = کړي
95 کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هـــرزارع چي تخم خړنه که په مځکه
حــــــرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حـــــال دالياووګذشته وو پــــــــه داشان و
په درون کښې جوش خـروش ودهيچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشــــــوی تـــــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښې
ذيقه يې سينه وي غـــريب ګرزي ګرېوان چاک
خپل نفس ورتـــه وايي ترتانشته(هيڅ) ذاکربل
که دی په داغلــط شوتلخ يې کئ شيرين باغ ناک
بسکه (ملاميره)څـــه ويل دي ترخوله خېژي
فقيران دزمــــــــاني دي مبتلا څه ورته شاک

***

مــــــن وعـــــــن د کتاب ورک دهـــغه چاشي
چي دعشق دودونې[96] بـــرشي تـــردااووه سماک
دري ذکره په حديث کښې بيان شوي که خبريې
يومي لساني دويـــــم قلبي دريم روحي ثناک
لســـــــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهـــــــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پــــــــورغی سالک
پـــــر(ملاامير) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــــــرمريددي خپل شيخ بــــــولي پيرکامل
تابــــــه کاندي ومقصود تـــــــه پيرواصل
سست يقين که مـــــــريدي دواصـــــل وکه

---

96 دودونې = دودونه ئې (لوګي ئې)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بــــــه پاتـــــــه معرا[97] شـــي بې حــاصل
اول شــــــــرط دمــــريدۍ مي خپل يقين ده
که شرط ترک شي مشـــــروط پاته شي عاطل
پـــــــرناقص که کامل يقين څـــــوک وکه
ســــــــتادپاره بـــــه ناقص پيرشي کامل
هـــــــرمـــريددي وخپل شيخ ته تسليم کاندي
پــــــــه دغـــــــه تسليم بــه شي بالغ عاقل
جــــــماعت وردوظيفه پـــــرځان لازم کــړه
تقوا خـــــــوی کـــــــړه دګناه نه شي عــامل
دسلـــــــوک بيان مي کـــــــړی پــه پښتودئ
(ملاامیره) فــــــرق کـــــــوه دحـــق باطل

***

راښکاره شـــــــوداشـــــــنای حسن جميل
محسنات ددنياشـــــــوه خـــــــواروذليل
ښايستي ددواړوکـــــونـــــوسرکوزي که
چي يې ولــــــيدزمـــــــاديارحسن اصيل
پـــــه کامـــــل صفت موصوف زمــادلبرده
څـــــــــوک به نه وکي[98] سيــالي کثيرقليل
ترچشــــــمانومي خـــــــوناب ستاله فراقه
نه پـــــــوهېږم چي قصيرشي که طــــويل
پـــــــــه طلب دخپل جــــانان يــم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غــــــرق شم پـــــــه رودنيل
سرومـــــــال زمــــــافـــديه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صـــــادق شه مـــه کـــړه تعطيل

---

[97] معرا: لوځ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســــــتاو وصـــــــل ته حیران ده زمـــادل
شین تــــــوتي د ګلســـــــتان ده زمـــادل
له فلکـــــــــه سنګ رېزې راباـنـــــدې اورې
سرګردانه پرزمین هـــــم پر اسمان ده زمـــادل[99]
خـــــــوب خندارا څــــخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي پــــــه طلب دخپل جانان ده زمادل
پـــــــرعـــــاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلســــــــوزۍ مــــــهربانۍ ته نګران ده زمادل
غـــــــم دعشق راڅخه هېرکـــــېږه نورغمونه
ستاله غـــــــمه سرګــــردان هم نالان ده زما دل
دظاهـــــــــــردښمن که زرتوري پــــه لاس وي
هیڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کــــــــــړی دي دهـــــجرپـــــه زندان یم
متنفرلــــــــــه اختلاطه دانـــــسان ده زمادل
ځــــــــان ملبوس دبې ننګیه پـــــه لباس کړه
(ملاامیره) له جـــــــهان څخه ترسان ده زمادل

***

دســـــــاقي له برکته ملک ګلـــــــزاروینم
پــــــــرګلانـــــــو دبلبلو چـــــونهاروینم
زه بلبل ستاد ګلشن یـــــــم بل ګلشن څه کوم
خــــــــزان نشته ستاګلشن همېش بهاروینم
هــــــــرګلشن لـــــــره خــزان شته له فلکه
په امــــــــان زه ســــتاګلشن له هراضراروینم
عـــــــاشـــــقان مي بلبلان دیــــاردباغ دي
ساکنان (مي) عـــــاشقان زاغـــان فراروینم

[99] تر دې نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورڅپې زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پـــــرمحفوظ دفتردعشق ده
تسلسل دعـــــاشـــــقانـوواریه واروینم
مـــــومنانومـــــومني پـــــه عشق پیدا کړه
پـــــه عقبایي لـــــویه ګټه ددیداروینم
له دیـــــدارخخه مـــــحروم ټول کافران دي
عـــــشق یې نشته دوی مـــــقهوره دقهاروینم
بـــــه شیرین بیان دعـــشق ده (ملاامیره)
راشـــه وخت کـــــوتاه دئ اوس تلواروینم

***

خـــــدای راکـــــړی پاکیزه دین داسلام
دغـــــه رحـــــم درحمان ده لـــــوی انعام
جـــــماعت مي طـــــریقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــه لـــــمونځ ونه کـــړې بې امام
تارکان دجـــــماعت بـــــه شـــــرمنده وي
پـــــه عقبابـــــه مختورن وي هـــم بدنام
تل درود واســـــتغفاروایـــــه په ژبه
شفاعت بـــــه دي روزي شي دنبي خیرالانام
تـــــوکل تـــــقوا همېش پرځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــړه دخضوع پـــــه محکم دام
بیامنقاددخپل پادشـــــاه شـــــه که دانایي
محکومي تـــــه همېشه کـــــړه دحکام
(ملاامیر) غریب دوعاګـــــوی دهـــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشـــــاه هـــــرصبح وشام

***

دیاردیدلـــــره ورځـــــم بې پـــروبال یم
له دیدنه یې شـــــرمېږم بې جـــــمال یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غلام یم بېکاره دیارپه کارکښې
کم همته بدهنره بدخصال یم
بندګي دي قبلوم پردوه چشمانو
یاره ته مي کړه قبول زه ډېرملال یم
رقیبانو سرګردان کړم په عالم کښې
ستادربارله درځم بند په جنجال یم
درقیب له همراهۍ مي سل توبې دي
نادیده یارمین کړی پرشین خال یم
کیمیاګر(دي) دکیمیا په طلب ګرزي
دیاروصل زما کیمیا په قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګران طلب دیارکړي
که غافل شوم له طلبه بدفعال یم
دتغیرتبدیل لارنشته زما ویارته
په طلب یې دوصلت ودوصال یم
حیرانېږمه وځان (ته) وجهان ته
ولي ورک ځان وجهان شوبې کمال یم
زه منکرله بندګۍ دنفس شیطان یمه
(ملاامیرمحمد)بنده دذوالجلال یم

***

په ظاهرغریب ملاباطن ملنګ یم
په اسم ذات سره خوشبویه ترلونګ یم
لوی اقلیم دمومن زړه ده بې پایانه
وربې[100] نه کړم له غمازسره په جنګ یم
که لښکرددښمن ډېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پرپلنګ یم

[100] وربې = وربه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماټينګ کـــــــــړه زه ولاړ ديارپـــرننګ يم
ديارننګ مي جـــــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بـــې[101] ټينګـــــــــوو زه ناصح لنګ يم
پاک مسجدمي ده پالنګ مـوربانديناست يو
پرې بې نه ږدم که هـــرڅوپه صورت ثورنګ يم
که وصـــــــلت له ياره غـــــواړې لاردغـــه ده
که مي ټينګه کـــــــــړه دلارباد شاه اورنګ يم
افضل کړی خدای زمـــــــوږدين ترکل اديانو
که عامــل دشريعت شـــــــوم زه خوشرنګ يم
ستادعشق له زخـــــمه سورلکه ســـورګل يم
عاشقان دي واړه ســــــره ، نه چي زه رنګ يم
دوصـــــــال طلب لازم پـــــرمـــــــاغريب ده
دهجران په اوردي سوی خــــــــوارپتنګ يم
هـــــــــمراهي دبې دينانـــــــوپه کارنـــه ده
بـــــــــهتردا چي له بې دينوڅخه پـــرڅنګ يم
که رويت مي پـــــه نصيب ستاله جـــمال شي
ځوړند ســـــــــربه همېشه لکــــه متنګ[102] يــــم
دسراج الملت والدين بنـــــــــه دبدبـــــــــه ده
(ملاامير) دده دوعــــــــاګــــوی نه دپرنګ يم

***

کباب کــــــــــړی دئ زمـــــــازړه اوردهجران
دغـــــــــه اورهـــــــجران ديارغواړم تاوان
په عـــــــوض کښي وصال غـــــواړمه جانانه

[101] بې = به بې
[102] متنګ : کمندته وايي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بيت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــال مـــــعاوضه شي نشته زيان
معشوقه له عـــــاشقانو حجاب نــــه شي
داادب ده دعـــــاشق معشوق تـــــرمیان
که عاشق لـــــره ســـل روح دځان پيداشي
همګي به کي[103] فـــــديه تــــرخپل جانان
پـــــه دنیاکښي يې بل حب ومقصودنه وي
کل مقصـــــودېي وي دلـــبر، ژاړي حيران
هغه څوک چي پـــــه نظردمعشوق نيک شي
بيايې ســـــپورکاندي دعشق پرآس دوان
ددنـــــيانـــــام ننګ واړه ځني هېرشي
پروانه کـــــړي ددنياپه ســــــودوزيان
کل هـــمت يې وي مصروف دياريه حب کښي
بل حب نه کـــــړي صادقان دي عـــاشقان
پـــــه بيان دعشق شيرين مي روح وجان شو
(ملااميره) درپاشــــه پـــــرسپين ميدان

***

ستاله غـــــمه راتـــــه اوردئ کل زمين
بي مثال ده زمـــــادلبرمـــــخ يې رنګين
محبت زمـــــاوســـــيله ده ووصال ته
رقيبانـــــوراته کـــــړی دئ کمين
بل اسباب دعـــــاشق نشته بې له عـــشقه
دعشق اوربـــه وســـــوځي رقيب لعين
بې تکليفه هيڅ قـــــاصدمقصودنه مومي
سرګـــــردان دي قاصدان په زړه غمګين
اومې غـــوښي چي په دېګ کښي جوش ونه که

---

[103] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خـــــــوري که غني وي که مسکين
چي پخته د عشق پـــه اورکښي عاشق نه شي
حــساب نـــــه ده پـــــه رتبه د کاملين
د خامـــــانو خامکاري ســــوزوګدازده
تل بـــــه ژاړي دی بـــعيدوي له تمکين
په بيان د (ملا امير) هـــــغه پـــــوهېږي
چي ســـالک وي پخته کارزړه يې وي سپين

***

پـــــه تناب د زلــــفو بند يـــــم د جانان
نـــه خلاصېږم که ښند مـــه دوه جــــهان
هيڅ مي وېره لـــــه رقيبه غــــــمازنه شي
پـــــرځـــــان وينمه پيره د تــــورزلفان
شش طـــــرفه فيوضات د جــــانان اوري
خـــــالي نه ده هيڅ آفـــــاق زمين اسمان
عـــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګــــوري تورو سپين ديار په خط کي
ته عامـــــل شه همېشه ګـــــرزه ترسان
نـــــه حسب نـــــه به نسب د چا په کار شي
چي حـــــاضرشي د محشر په لـــوی ميدان
خوشـــــحالي د نيک عـــــمل ده و نيکانو
بد عـــــمل بـــــه غمګيني شي د عصيان
که رضا د جــــانان غــــواړي رضا پرېږده
که جانان له تا رضا شو څه په کار حور و غلمـــان[104]
د رضـــــادي طلبګارزه خـــــوار بنده يم

---

[104] دا نيم بيتی ترنورو څلور څپي اوږد دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده گناهـــــکارغـــــواړي غفران

***

چي خالق تخليق وکــئ[105] زمـــــــادژوندون
بياعاشق يي پرځــــان کــــړم راغی بېلتون
په خپل عشق ســــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزيم سرگـــــــــردان په جگرخون
نه پوهېږم زمــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چي يوغـــــم وي نوشته که پـــــه زرگون
که مي ورکه خــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پـــــــه کارنــــــه دي ددنياډېرنعمتون
نـــــورغــــمونه راخخه هېرديارغموکړه
يارنيولی دئ له مـــــخ ســــــل حجابون
محــــــرمات شبهناک شــــــوه سل حجابه
له مذکــــــوره تقـــــوا کانــدي صالحون
په نصيب دعـــــاشقانـــــوعجزونيازده
ديارحب دعـــــاشقانـــــــوده ژوندون
تل مشغول ديارپـــــــه وصل صادقــان دي
سمندرغــــــــوندي ساکـن اوريي مسکون
تـــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملاامیره) تالــــــه اوردعــــــشق صابون

***

معشوقـــــان دعــــــاشقانـــوقاتلان
بي تقصيره ځني يـــــــوسي دل وجــــــان
په عالم کښي سرگـــــــردان گرزي گريان وي
بيايي قــــــوت وي دزړه وينه دخپل ځـــان

105 وکئ=وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبر و سکـــــــون د یار پـــــه مینه
همېشه یې اوښـــــکي ځي تــر دوه چشمان
بې غمي شي پــــــر حـــــرامه په دنیا کښې
د فــــــراق اوښکو تر ځـــــــان و ګـــــر ېوان
دوه جــــــهانه ځني هېر شي بې دلـــــبره
سر و مــــــال کــــــړي صدقه تر خپل جانان
پــــه کــــــوڅه د یار ولاړ بې نام و ننګ وي
مــــــرتبه یې وي بلنده تـــــــر اســـمان
پــــــه اول کښې محبت بیا ګـــــــمنامي ده
(ملا امیره) ګـــــمنام شــــــه که یې پوهان

***

له هـــــــجرانه همېش ژاړم پـــــــه نارو
د یار دید پر مـــــــاشیرین ،تـــــرقند مسرو
د رقیب پـــــــه محبوسۍ بــــه هیڅ بند نه شم
زه محبوس یـــــــم د خپل یار پــــــه زولنو
چي یې تــــــوري زلفي بیا پـــر مخ خپري کړي
عـــــــاشقان سینه ســـــوزان په اند ېښنو
رقیبان یې راتــــــه کښېنول پــــه خنګ کښې
اوس مي ولي پـــــــه تکــــــړو[106] پــــه سنګ رېزو
بـــــــــد بختي د رقیب داوه لـــــــه اوله
چي یې ذات د ده پیدا کـــــــــړلــــــــه اورو
بیا یې وکـــــــړ تکبر پـــــــــــه سجده کښې
پــه کارنــــــــه شـــــــو عبادت د ډېر کلو
رقیبان مي د ښـــــــمنان د پاک ایـــــمان دي
(ملا امیر محمده) ځــــــغله پـــــــه ګامو

[106] کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ایښی دئ پـــــــه میان کښي دابرو
نن مجنون غوندي عــــــــــذاب کړمه لیلو
ودربارتـــــه دي ملنګ پـــــردوهه ناست یم
ولاړبه نه شـــــــم مګردیدراکـــړې خیالو
منتظردي ددیـــــــدن لکه بلبل یـــــــــــم
خوبه ګـــــــــرزمه محرومــــــــــه له کتو
یاره جــــــــوړه شکوفه پـــــــه زمستان کړه
اوکه نه وي جان دمـــــــــــــاغ مي کړه خوشبو
جــــــــــدايي دیارترخـــــه وصال شیرین ده
که یـــــــــوځله وصـــــال کاندي نن پېرزو
عـــــــاشقان دي شهـــــــبازان دیارپه مینه
سرګـــــــــردان دي پرزمین پرلــــــــويو غرو
ربه روی ســـــتاددوستانـــــــــومي دروړی
عـــــــاشقان کـــــــړه منورپـــــه انوارو
ستاد عـــــــــفو مقام پټ له هـــــــره چاده
(ملاامیره)عـــــــفوغـــــــواړه پـــه زارو[107]

***

زمـــــــــــاپه زړه یارد عـــشق اورولګـــاوو[108]
بیا یې روح راڅخه یووړغــــــم یې نورولګاوو
خــــــوشحالي دزندګۍ راپوري غــــــم شوه
غم یې دروند ده هجران زورپــــرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ســــــــــتادعشق په اوراېره شو

---

107 په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستاد عفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملاامیره عفوغـــواړه په جړاوپه زارو

108 شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ او سنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینۍ یکجهتۍ بیا پر مـــــــازروو لګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحید په نور شو ډک عجب يې شـــور ولګاوو
رقیبان حیران ولاړ زمـــــــاو حــــــــــال ته
د توحید نـــــــــور مي پیره په رقیب اورولګاوو
د معشوق پــــــه طلب ستړي عــــــاشقان ده
(ملا امیر) مي په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مـــــــــومنانو د خپل رب ثنا ګويي کوو
محکمه پر خپل دین شوو باد شاه ته دوعا ګويي کوو
راغـــلي اروسان دي دوی وموږو ته حیـــران دي[109]
غیرت د دین به وکــــړو موږ به هم پهلواني کوو
حیات دي زموږ باد شـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفار کړو مــوږ پر دوی شمشیر بازي کوو
پر خلافت د چــار یار دي محکم زموږ باد شاه وي
مغلوب دي کافران شي چي پر دوی موږ غالبي کوو
بد بخته کافــــــــــــران دي نا امیده له قرآن دي
فتح به خدای راکـــــړي د قرآن موږ پیروي کوو
انګریز که اروسان دي زمـوږ جنګ څخه ترسان دي
مومنان تول شیران دي اوس پر دوی به چابکي کوو
ترســـــــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازیان منتظران دي موږ د دوی ته کارسازي کوو

[109] د امیر حبیب الله خان په وخت کي افغانستان ته د روسانو د راتګ خبره له تاریخي مدارکو سره سمه نه خبږي. د شاعر مراد به یا په سیمه کي د بلشویکي نفوذ د خپرېدو خطروي او دی به یې د روس د تجاوز په نامه تعبیروي او یا به نو پر د رقد باندي د روسانو پوځي تېري ته اشاره وي. د غه واقعه د غازي امان الله خان د پاچهۍ په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) او په دې ډول نو تر د غه کاله پوري د شاعر ژوند هم یقیني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفار که هر خوږ ېږدي د دین عقل یې هېږدئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو د خپل دین موږ غاوري کوو
قـــاتلان که مقتولان شو که پاته پرمیدان شو
سود منده مومنان دي (ملا امیره) موعظې کوو

***

تـــــریوسف ډېر ښایسته زمـــــوږ پیغمبرو
ستاره ورته عــاجــــز شمس و قـــــمرو
غلبه د نــــوریې تېره تـــــــهــــــرچاوه
په خــــــوبانو کښې څرګند لکه زیړ لـــمرو
د وحدت له باغـــــــــه درخته راښکاره شوه
نه یې مـــــــثل پـــــــرزمین لکه نښترو
د کــــــمال پـــــــــه مېوه پره دغه درخته
مـــــــومنانو مې نوش کـــــــړئ ښه ثمرو
شاکــــــــران د دې مېوې بـــه سـربلندوي
تورزاغــــــــان له دې مېوې څخه کــوړکړو
مومنان دي خدای غــافل په دین کښې نه کړي
غـــــــافلان لـــــــه خپله دینه ګاوو خـــرو
د طاعـــــــت بارچي باباآدم پــــــه شــــاکړ
مـــــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بار د پـــدرو
مـــــــــــومني ده نیکنامي د عــــــقباګټه
مـــــــومنانو تېنګه کـــــــــړه که مې ضررو
د نبي پـــــــــــر دین ثابت شــــــــه (ملا امیره)
سپی رقیب ثابته نه شـــــــــولــــــوی خطرو

***

ته آئینه د شـــــــــــرع نســــه[111] وخپل مخ تـــه[112]

---

110 بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کــــــړه
له ریا څخه ځـــــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســـــــــره اورونه دي پــــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســـــــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښي ښه کــــوته په دولت[113] ډکــه
بېغـــــــــم نه شې دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړپـــــــــرخپل کـــــــوټه وې ترسهاره
اوس بادشاه یې ګـــویاناست یې پرخپل تخته
دتـــــــــقوا تېغ پـــــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمـــن ســــــــتاتخت وبخته
سرګـــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېرعالم ده
(ملاامیره) جــهادي شه مې پرېږده ګرم وېخ ته

***

ددنیاکه جستجـــــــوی پرداجـــــهان کــه[115]
که خدای هېروي آخــــــــــرت لره تاوان که
پـــــــــرجـــــــهان باندي ژړادیارلــه حبه
داژړادمحبت دخـــــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تېغ یې غـــــوڅ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتــــــرځــــان وګرېوان که
دصادق عـــــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلـــــوق ته شي ظاهـــــردځان نقصان که

111 نسه = نیسه
112 داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(ه) ردیف ته رانقل کړه.
113 دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.
114 کي = کړي
115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دين دنيا ســــــره ضدين(دي) هيڅ شک نشته
په يوه ځـــــــــاى اوراوبـــــــه کله مکان که
دادنيا که پخپل فکــــــــــر ګلستان کــــــړي
عاقبت به يې خـــــــراب دمـــــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــــــوى خصلته
دامشکل ده چي ديده څـــــوک بې چشمان که
جاهـــــــلانـــــو په دنيادين بدل کــــــړى
ددنياهـــــــبړيده نـــــــه که دين نسيان که
که دانايې پـــــــــرخپل سرنيسه لاســـــونه
وجاهــــــل ته نصيحت ډېر عــــــالمان که
ناصحـــــــان که نصيحت ددين بيان کـــــړي
(ملاامير) بـــــــــه يې قبول پردل وجان که

***

محبت دخـــــــــــداى دوستان بې خداى نه که
په يوه زړه کښي بـــــــه دوه محبت ځاى نه که
په ظاهـــــــــــروي له عـــــالم باطن له حقه
مشاهـــــــده يې له خـــــــدايه بل راى نه که
چي توانګـــــــــر دقناعت په خـــــــزانه شي
هيڅ ګــــــذربه دغنيانوپه ســــــــراى نه که
احتياجي بې خـــــــــپله ربه دبل نـــــــه که
روح وجــــــــــان به بې له خدايه فداى نه که
عــــــــاشقان دي طالبان ديار دوصـــــــل
که واصل شي ومعشوق تــــــه واى واى نه که
په کــــــــوڅه کښي دمعشوق حيران ولاړوي
خوښ خـــــرم وي په حيرت کښي هم تلاى نه که
حال وقــــــــــال دي موافق شه (ملاامبره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خــــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــــه نغمواوازونه
یارزمـــــــابې وفا پـــــــه جفادئ عــالمه
نقصان کل زمـــــاخپل دګـــــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پـــــــه ژړاپسې مـــــرمه
دبلبل سینه تل تــــــرختلي خــــــــارونه
دلبري دلـــــــجويي رهبري دي غــــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کــــړي دغم له بارونه
مـــــاغریب کــــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلـــــــوي سودايي پـــــــه دنياجنتونه
مامريد کــــــــړه قــــريب دګلشن عندليب
ستاحبيب ســـــــتامجيب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــمال شين دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خـــــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشـــــــوخنجرپـــه مجروح مي ځګر
سپين دي غـــــابښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــــديق ستارفيق ترهــــــمه وشفيق
يارغـــــاردســــــرداردهجرت په مزلونه
پتولـــــــو خــــــوبان افضلين مي جانـــان[116]
بهـــــتري مهـــــــتري پـــه آيات حديثونه
ستاابلـــــــــق ترفــــــــرق وتبرشوی مطلق
نازبردار ، رازکــــــــــــردارترجمله حجابونه

---

[116] دانيم بيتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولوخوبان پرماګران افضلين مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــــوعیان د(امیر) پـــــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پــــــــرزړګي وکــــــړه پوښتنه
زمـــــــا پرحال په چابکي وکـــــــړه پوښتنه
شپېړداغـــــــــونه عشق راکــړي پرسینه دي
دازخـــــــمونه دمـــــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــــــورتــــــه که دوادديدن ورکــړي
زمـــــــادواده پرهېزي وکـــــــــړه پوښتنه
بیکاره غـــــــلام دیاریــــــــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــــلام پربېکاري وکـــــــړه پوښتنه
هيڅ حاجت زمـــــــــــا په کاروخدمت نشته
زماژړایارخـــــــوښوي وکـــــــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپــــــــــه زړه غـــــــمجن یم
نن زمـــــــا پرغمګیني وکـــــــــړه پوښتنه
عشق جـــــــــهازشوګډ يې کړم په محبت کښي
ته مـــــــهربان شه پرغرقي وکـــــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پـــــــه سپینه ږیره تل ژړاکــــــــړي
راشه زمـــــــا پرغریبي وکـــــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــــه لاس زمـــــــا ددلبرده
عـــــــاشقان پـــــــه قتلـوي دایي هنرده
چي په برخه يي خـــــــــواري دسوزګدازشي
خـــــــودبه ژاړي چي زخمي يې دزړه ســـرده
هـــــــغه ځوک چي وي ببغم دیارله فکـــره
ســـــــړی نه ده پـــــــه مثال دګاوخـــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبت پـــــه اوریې ســــــوی پــه کلونو
چې وصــــــــال را بانــدي راغی نن اختر ده
غـــــلامي مي په اخــــــلاص د کامل وکړه
اوس ماذون شوم د کامــــــــل هسي نظر ده
وخــــــادم ته د مـــــــخدوم فیض رسېږي
هیڅ شک نشته د رســـــــول د خولې خبر ده
عــــــاشقان (یې) ودیدن ته هـــــوسېږي
ځني پاتـــــــــه نام وننګ وســـــیم وزر ده
صادقان د یار پـــــــه مینه هـــغه ځوک دي
چي پـــــــه لاس (یې) همېشه د عشق دفتر ده
عــــــامــــــلان د شریعت مي فایضین دي
پاک الله ځني راضي هـــــــــــم پیغمبر ده
عــــــاشقان ترسرو مــــــال ویار ته تېر دي
چي لیدلی یې جانـــــــان پـــه خپل بصر ده
د یار میني تور کـــــــودی کړم په جهان کښې
خاکساري مي جــــــــوړه کړې پرخپل سر ده
ګـــمنامي لــــــویه رتبه ده (ملا امیــره)[117]
اختلاط د زمــــــــاني د پرشــــــور و شر ده

***

که وصال د اشنای غـــــــواړې روځ د غه ده
بیا څه نه شي د مـــــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چي راکب پـــــرخپل مرکب یې
له مـــــــــرکبه که شیوه شوې توره شپه ده
په تیاره کښې ځــــوک رسېږي ومقصود ته ؟
لــــــوی مثال د ځ نیکې واخله لار ښکاره ده

[117] اصل: ګمنامي لویه رتبه ده ملا امیره فقیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــمبختان مي غـــــــافلان د يارله ذکره
لـــــــــغزيده وي وخپل نفس تـه مسخره ده
پـــــــــرهـــــــمت دزاهـــــــدانو آفرين شه
نفس شيطان يې پـــــــه عــذاب بنه تماشه ده
پيروي د پاک قـــــــرآن مـــــو په نصيب کړې
چي همېش زموږ په خـــــــــوله ورد وظيفه ده
په نصيب مـــــــــو شفاعت د پاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خـــو شحال کـړې وعده ده
له دې خپلې بـــــــــد بختۍ ځخه په عذاب يم
ګيله نشته پر هـــــــــرچـــــــامي توره شپه ده
هـــــــرعـــــــاشق شيرين ګفتن شيرين زبانه
(ملا امير) مي درپاشي ډ کـــې[119] ســــــــينه ده

***

هغه څوک چي صادقــــــــــان وي ستا په مينه
محبت بـــې[120] هـــــمېشه پـــــــرخپل يار وينه
اول حــــــــال د سالک دادئ اې درويـــــــشه
چي پـــــــــه حب کي د خپل شيخ به فناه شينه
حقيقت د حب يې هلته ظـــــــاهـــــــــــــربږي
چي د پاک رســــــــول په شـــرعه عمل وينه
دويم حـــــــــال دصادق داده په محبت کښې
چي د پاک نبي پـــــــــه حب کښې فـــــناوينه
دريم حـــــــال فنافی الله بـــــــــولي طالبه
بې له ياره مـــــــاســـــــــوا کل ترک وهينه

---

[118] بې کي = به يې کړې
[119] ډکي = ډکه يې
[120] بې = به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خـــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دي دروحبو خـــــــوک وينه
هـــــــرچي لار د شـــريعت يې وي پرې ايښي
رهـــــــبرد ده شيطان اورتـــې[121] ځکـــــوينه
که باوردي پـــــــه آيات و حـــــديث کېږي
ملحدي پـــــــه طـــــــريقت کښي ډېره وينه
هـــــــغه څوک چي مستقيم پـر شريعت شوه
پـــــــه سپين مـــــــخ به آخرت لـــره ورځينه
خـــــــدايه عشق مي برابر پر شـــريعت کړې
چي مـــــــقام د مـــــوحدۍ مي روزي شينه
(ملا امير) غـــــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکـــــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

***

ستا د هجران په اور وســـوی ارامي غواړمـــه[122]
زړه مي زخمي د استاله لاســـه دوايي غواړمه
دوامي وصل د جانـــــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوار مسکين يـم بې تسکين زه دلجويي غواړمه
ستا د محبت پـــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تــرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړو کـــــــــونو يم ببغم روښندلي غواړمه
له پخته ګانــو مي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيرو سلـــوک را باندي تېر شو مقبولي غواړمه
نفس و شيطان مي دښمنان ستا مـــهرباني غواړمه
زمـــــــا مشرب د نقشبند پير مجددي غواړمه

---

[121] اورتې = اورته يې
[122] دي غزل ته پر سر کښلي دي: مناجات فقير ملا امير محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه ســــــــوزیمه نورمحمدي غوارمه
درعشق تـــوسوختیم دروصلت رهنمایي غوارمه
عـمرم عبث ګذشت درطاعت عمرثاني غوارمه
پیرمي اولاددعـــــــمریارپیرقریشي غوارمه
(ملاامیر)خواریې دامنګیرزيې[123] غـــلامي غوارمه

***

په خــــــوبانـــــوکښي کلانه راشه راشه
زمـــــــادزړه محبه ګـــــــرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـــــــوم پــــــردووچشمانو
ته یې نورزمـــــــــــادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـــــــــــوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تـــرسبحانه راشـــه[124]
(دا)ستانــــــــورده وسیله زمـــاووصال ته
تـــــــه همېش پـــــــرخپل رب ګرانه راشه
مـــــــحبت دیارافضل تــــــردوه جــــهانه
ته یې زمـــــــــادزړه ارمـــــــانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تــــــــــرکل عالم یې
باطن نـــــــورظاهـــــــرانسانه راشه راشه
ستاامت هـــــــمېشه فـــــــخرپه تاکاندي
تــــــه ســـــــــرداریې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـــــــــدرهــم حرمت پرخپل خالق ده
کامـــــــــــل میره دخــــــوبانه راشه راشه
کمینه امتي ســــــــتایم پاک رســـــــــوله
زه (امیرمحمد) ســــــتادغلامانه راشه راشه

---

123 زيې=زه یې
124 دغه بیت دريې خپې زیات دئ.(هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق ســـــرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عـــارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بيان دعشق کـــــــومه وسالک ته يې ښيمه
مشتق لــه عشقيه دئ چي پيچان[125] پربل شجرشي
عشقيه مي هــغه شی ده چي غالب شي پرګياه
ذات دګياه ورک شي عشقيه مي پـــراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لـــــري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګياه (يې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته يې زده کړه اې سالکه
يو مي رحـــــماني بل شيطاني که دي باورشي
شيطاني هغه تـه وايي چي نقصان دشريعت وي
ناري تجلي ويني پــــه غلط مي ګاووخرشي
رحماني هــغه ته وايي چي پرشرع مستقيم وي
شــــوارق به دانوارفيوضات باندي مطرشي
تميزددي دووګـــران دئ دخطرځای يې دغه ده
سالـــم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامير) فقيريم په بيتوکــــــړم بيانونه
محتاج زه دوعــــايم که پرمادخدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شــــــوه له طاعته غافلان دي
ودين ته يې شاکـــــړي په دنياپسي روان دي
بيدارشئ مومنانــــــولوی سفرلرئ په مخه
نکيرمنکربه درشي سـوال جواب يې په ايمان دي
کامل که دي ايـــمان وهيڅ دي وېره خطرنشته

---

[125] عشق پيچان يورازګياه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بدعمل دي دځان زيان دي
فهم وکه (اې) مــــــومنه عاقبت دادنيا پاته
محصل دهـــرچامرګ دئ ځني پاته يتيمان دي
سپين زږه دي توربږي ګناهـــونه دي ډېرېږي
صيقل (يې) اسم ذات ده شـــريعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملاامیره) نـــفس شيطان دي دښمنان دي

***

يوه درخته يې نهال کــــړه په قدرت کښـــي[126]
ځلوربناخ (يې) ورپيدا کــــړه په زينت کښي
هر(يو) ښاخ له ګوناګـــون مېوې څخه پرده
زاغــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پــــرګل مين ملامت نه دي
معطريې دل وجــــــــان په حقيقت کښي
چي بلبل غــــــوندي صادق په مينه نه شي
دامشکل ده چي به ګــــډ شي په جنت کښي
ســـــاکنان دهغي درختي هـــغه ځوک دي
چي ترسروترمــــــال تېرشي په محبت کښي
مــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبيب ده
چاياران يې ځلـــــــوربناخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــاشقان دخداى دوستان دي
رب ورکړې خــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شــــــوله وريښبه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابيات مـــــغلق ويلي

---

[126] داغزل په اصل کي د(ښي) په رديف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخريې معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښـــي
ربه ســـرومال قـــــربان زمـــاترنبي کړي
(ملاامير)غريب غـــــلام تل په خدمت کښي
عـــــاشقان ديارجــــــفاپروفـــابولي
(ملاامير) فقيرمغموم ده پـــــه هجرت کښي

***

دخپل اشــــــــناى ديدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــــه وم چي پـــه مخه رقيبان راځي
ديارد غم ګـــــردوغبارزمـــــاپرځان راځي
ديارله عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) ميسربه وصـــــــال نه شي بې ژړاعالمه
دفـــــراق اوښکي مي بهېږي پرګرېوان راځي
دادنياکه هــــمګي ګل وګلـــــــزارشي
عــــــاقبت به شي فنادمـــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون يې زمـــــــاپه قسمت راکړ
بې له ياره دعشق دودمي تـــــــردهان راځي
زماپه اوښکــــــــــوهيڅ اثرپرجانان نه شي
زمــــــاپرحــال نن په ژړازمين اسمان راځي
سرګــــــردان وپايدوان پـــــــردادنيايمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــرڅوزيان راځي
دجنت تـــــــرګلـــــو زياتې تـــــماشه ده
چي مستغرق شـــم ديارفيض لکه باران راځي
که وفانه کــــړې نن دژوندرمــــــق باقي ده
اوکه نه وي (ملاامير) غـــــريب ګريان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــــــفاده همېشه مـــــــــــــازړوي
رقيبان پــــــــه نصيحت مــــــــــاخندوي
زه حيران يــــــــم چي ژړاکـــــــړم که خنداکړم
نه پـــــــوهېږم چي يارزمـــــــــا څه خوښوي
دجــــــــــرس له حـــــــاله حال زمامعلوم شو
تـــــــــرخندازمــــــــــاژړايـــــــــارقبلوي
دادنيادژړاځـــــــــــای چي ببغــــــــم نه شي
ستاژړالــــــــــــره اجــــــــرت ياردرکـــوي
داجــــــــــرت حساب مي خپلـــــه زندګي ده
عـــــــــاقبت دصــــــــــورت حجاب پاره کوي
دمحشرپـــــــــه روځ بـــــه نيک وبدښکاره شي
داناپـــــــــــان مي نيک پـــــــه بدنه بدلوي
آئينه دزړه صفاکـــــــــړه له هـــــــــــــرزنګه
(ملاامیره) خدای رحـــــــــــمان ده رحم کوي

***

عـــــــــاشقان دي بيماران پــــــه زړه زخمي
دديدن زکات غــــــــــــواړي پــــه مسکيني
هيڅ حـــــــــاجت يې ددنيا په چـــــــاره نه وي
نه پـــــــــــه کاريې وي جنت غـــــلمان حوري
دخپل ياردېدن يې خـــــــوښ تردوه جهان وي
قاسم کــــــــــــړی ښــــــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحيددباغ مي هـــــــــرعـــــــاشق بلبل ده
ودي باغ تـــــــه بل مـــــــــــرغـــه لارنه لري
دګلانـــــــــوسيل بې بـــــــــــــهاره نشته
دديداررروځ لـــــــــــوی بـــــهارده کاملي
په نصيب دي ښه ديداريه لـــــــــــوی بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده د دیـــا رشـــــه محبتي[128]

❊❊❊❊

❊❊

❊

❊

❊

❊

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کې د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چې ځوپاڼې به یې لوېدلې وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library